

Rondwandeling De Akkers

Startpunt: jaarpaal 501 op de kruising
Zanddijk/Keizersdijk in Rijssen

De Middeleeuwen beginnen

- **Periode: jaren 501-675**
- **Lengte: 5,9 km**

Gebruiksaanwijzing

- Getallen verwijzen naar de jaartallen op de paaltjes.
- Letters verwijzen naar de zijde van de informatiekubus: R = regionale gebeurtenissen; N = Nederland; E = Europa; W = overige werelddelen.
- Wandelkaartje op wtpmobiel.nl voor smartphone of tablet.
- Scan onderweg QR-codes voor filmpjes e.d.
- Vanaf jaarpaal 675 volgt u de routebeschrijving naar het startpunt.

Barbaren plunderen Rome

Breaking news!

Het ooit zo machtige West-Romeinse Rijk bestaat niet meer. Het klinkt net zo ongelooflijk als wanneer CNN zou melden dat Amerika door een vreemde mogendheid is bezet. Barbaarse krijgers hebben in Rome huisgehouden. In 476 heeft een Germaanse generaal de West-Romeinse keizer, een jongen van tien (!), afgezet en zichzelf tot koning van Italië uitgeroepen. De Middeleeuwen zijn begonnen.

Het Oost-Romeinse Rijk bestaat nog wel. De kolossale muren van hoofdstad Constantinopel (het huidige Istanbul) bieden voldoende bescherming tegen de regelmatig terugkerende aanvallen van 'barbaren'.

Maar voor de inwoners van West-Europa breken andere tijden aan. De Romeinse legerplaatsen liggen er vervallen bij. Ze dienen als steengroeve voor omwonenden. Veel inwoners van Romeinse steden zijn naar veiliger plekken vertrokken. De ooit zo drukke Romeinse heirwegen worden nauwelijks meer gebruikt. Belastingen worden niet meer geheven. In

ons land is geen Romein meer te bekennen. Wie komen we er wel tegen?

Clovis of Chlodovech (circa 466-511),
eerste koning van alle Franken

502-N1 Bewoners van de Lage Landen

De Franken hebben een koning die er op uit is zijn macht en grondgebied te vergroten. Clovis heet de man. Hij slaat zijn slag in het gebied dat de Romeinen Gallië noemden en later de naam van zijn veroveraar kreeg: Frankrijk.

Doop van Clovis

508-N1 Alle Franken zijn opeens christen

We kunnen meer dan vijftienhonderd jaar later niet meer achterhalen wanneer het precies gebeurde, maar zeker is dat Clovis zich ergens tussen 499 en 508 liet dopen. Ontdek waar en hoe.

Clovis is een slim man. Het verhaal gaat dat zijn doop hem in politiek opzicht geen windeieren legde. Hij wilde namelijk in een goed blaadje komen bij de machtige Oost-Romeinse keizer, ook een christen. Verder hoopte hij zo meer zeggenschap te krijgen over de bisschoppen die in de christelijke gemeenten in Gallië de dienst uitmaakten. Macht en religie kunnen het vaak goed met elkaar vinden. Ook in onze tijd?

518-N Nieuwbouwwoningen

Ons land kent sinds het vertrek van de Romeinen geen steden meer. Mensen wonen in groepjes verspreid over een voornamelijk leeg land. Hun huizen staan opmerkelijk vaak in de buurt van riviertjes en beken. Waarom, denk je?

Woningbouwverenigingen kennen ze niet. Toch is er sprake van 'stadsvernieuwing'. Luxe of noodzaak?

523-N Huisdieren

Het begrip huisdier wordt in deze tijd ruim opgevat!

529-E1 Tonsuur

In de Middeleeuwen spelen kloosters een steeds belangrijker rol. Monniken herken je aan kleding (pij) en haardracht (tonsuur). Ze bidden voor het eigen zielenheil en dat van anderen. Sommigen kopiëren boeken. Met de hand, want de boekdrukkunst is hier nog niet uitgevonden (in China al wel!). Kloosterlingen leggen moerassen droog en verzorgen zieken. In Italië heeft een abt gedragsregels voor zijn monniken opgesteld, die ook elders worden overgenomen.

EERSTE HULP BIJ SCHULDEN

533-E Van je familie moet je het hebben

Ook in de Middeleeuwen wordt aan schuldsanering gedaan.

539-E Vroeg volwassen

In de Middeleeuwen kom je geen pubers tegen.

Builenpest

543-E1

In de Middeleeuwen kun je er maar beter voor zorgen niet ziek te worden. Veel kinderen sterven in hun eerste levensjaar aan wat we nu 'onschuldige' ziekten noemen. Medische kennis komt niet boven het niveau van hocus-pocus. Dus als de 'zwarte dood' aan de deur klopt, zijn de rapen gaar.

Stijgbeugel heeft invloed op de oorlogvoering

550-E Uitvinding

Zelfs in de Middeleeuwen wordt zo nu en dan iets nieuws bedacht. Zoals zo vaak wordt deze uitvinding ook benut om de oorlogvoering te verbeteren...

560-N Wat de pot schaft

De 'Schijf-van-vijf'? Vergeet het maar. Onze voorouders zijn al lang blij als er genoeg te eten is.

Door misoogsten ligt hongersnood voortdurend op de loer.

Vlas

571-N Je eigen broek ophouden

Verwacht in deze tijd geen winkels. Online kopen? Nooit van gehoord. De bevolking bestaat hoofdzakelijk uit boerenfamilies die volledig afhankelijk zijn van wat ze zelf verbouwen of maken. Zelfvoorzienend, heet dat. Alleen voor een mes of een bijl doe je zaken met een rondreizende smid. Zo'n aankoop kost dan ook een vermogen.

595-N Eer

Natuurlijk worden ook Middeleeuwen verliefd. Maar lang niet altijd kunnen ze hun hart volgen....

De haven van handelsplaatsje Dorestad

Dorestad lag op een strategische plek

602-N Het Rotterdam van de Middeleeuwen

Langzaam maar zeker komt de internationale handel weer op gang.

611-W1 Visioen in een grot

Terwijl in Europa het christelijk geloof steeds meer een stempel op het leven van mensen zet, wordt een paar duizend kilometer verderop een nieuwe godsdienst geboren.

Omdat we daar in Europa nog veel van zullen gaan merken, is het de moeite waard de ontwikkelingen op de voet te volgen:

- **612-W1 Motto**
- **615-W1 Spraakgebrek**
- **616-W Boycot**
- **620-W Jonge verloofde**
- **622-W Demonisering**
- **624-W1 Bidrichting**
- **631-W1 Verovering**
- **632-W1 Opvolger**

- **633-W1 Heilig boek** (en ontdek tegelijk ook hoeveel inwoners Overijssel toen telde!!)
- **638-W1 Omarmoskee** (op de Tempelberg in Jeruzalem)

646-E Paardenkracht

Voor Middeleeuwen is even een mailtje of een WhatsAppje versturen er niet bij...

647-E1 De dokter... wegwezen!

In de Middeleeuwen heeft het begrip 'eigen risico' een diepere betekenis...!

659-E1 De bisschop kan de pot op

Niet elke Middeleeuwer omarmt het christendom.
Voor de kerk is er in dat opzicht dus nog genoeg werk
aan de winkel.

663-N Kopje onder...

Gered van de verdrinkingsdood.

De heilige Theodardus van Maastricht

670-N Lijkenpikker

Touw trekken om een dode? Alleen als het geld
oplevert!

675 Einde van deze themawandeling.

Terug naar het startpunt:

1. Holterstraatweg oversteken en direct links:
Keizersdijk.
2. Na spoorwegovergang 1° weg rechts: Zanddijk.

Het leven in de Vroege Middeleeuwen

- De Romeinse steden zijn grotendeels verlaten en vervallen. De val van het West-Romeinse Rijk betekent ook verlies van welvaart en comfort. Religie gaat geleidelijk aan een steeds dominantere rol spelen.
- Een centraal functionerend bestuur, leger en belastingsysteem bestaan niet meer.
- West-Europa is erg dun bevolkt. De agrarische samenleving woont in dorpjes met enkele boerderijen verspreid over een vrij woest en leeg gebied.
- Technologische ontwikkeling ontbreekt vrijwel geheel. Bijna niemand kan lezen of schrijven.
- De meeste mensen hebben geen benul van wat er in de wereld buiten hun woonplaats gaande is.
- Er zijn nog maar weinig goede wegen en bruggen over. Waterleiding ontbreekt.
- De economie wordt gedomineerd door landbouw, veeteelt en visserij.
- De kerk krijgt steeds meer grip op alle aspecten van het leven. Bisschoppen zijn de sleutelfiguren.
- De macht van de kerk is gebaseerd op:
  - a) de nauwe banden tussen geestelijkheid en wereldlijke leiders (adel, koning);
  - b) het monopolie van geletterdheid (buiten de kloosters kan bijna niemand lezen of schrijven);
  - c) de enorme rijkdom.(Kloosters krijgen regelmatig boerderijen en grond van mensen die op die manier hun plek in het hiernamaals veilig willen stellen. Boeren moeten 10% van hun oogst aan kerk of klooster afdragen.)

Leuke wandeling gehad?

U kunt het Wereldtijdpad
steunen door voor € 5 donateur
te worden via
www.wereldtijdpad.nl

Hartelijk dank!

Colofon

© 2018 Stichting Wereldtijdpad / Rijssen-Holten

Samenstelling: Floor Looy
Projectmanagement: IKOconsult, Almelo

De uitgever heeft ernaar gestreefd de rechten van derden zo goed mogelijk te regelen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich tot de uitgever wenden.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De Stichting Wereldtijdpad aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid voor schade als gevolg van niet of onjuiste vermelding van gegevens in deze uitgave. U kunt eventuele opmerkingen schriftelijk of per mail doorgeven aan de stichting.

mail doorgeven aan de stichting.